

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1768/2021
08.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужила АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Гавра Димитријевић, адвокат из ..., против тужених ВВ и ГГ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Мирјана Радулашки, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужила изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2832/20 од 17.12.2020. године, у седници одржаној 08.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужила изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2832/20 од 17.12.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору П 6/19 од 02.10.2020. године, одбијен је захтев тужила којим су тражиле да се утврди да је апсолутно ништав и да не производи правно дејство уговор о доживотном издржавању закључен ...2002. године између ДД, као примаоца издржавања са једне стране и тужених, као давалаца издржавања са друге стране, да се на основу пресуде изврши брисање права власништва уписаног у РГЗ СКН Србобран, у чијем катастарском оператру се воде предметне непокретности уписане у лист непокретности број .. КО ... у својини тужених са по ½ дела и то: парцеле број .., потес њиве 13, зграда број 1 - земљиште под зградом – објектом површине 1а 15м², парцела број .., потес њиве, зграда број 2, земљиште под зградом – објектом површине 57м², парцела број .., зграда број 3, земљиште под зградом – објектом површине 38м², земљиште уз зграду – објекат површине 5а, њива II класе, површине 26а 23м², све укупно 33а 33м², парцела број .., потес њива I класе, површине 1ха 18а 79м², њива II класе површине 3ха 35а 73м² укупно 4ха 54а 52м², парцела број .. потес њива II класе, површине 1ха 6а 55м², парцела број .. њива II класе површине 28а 51м² и парцела број .. њива I класе, површине 2ха 28а и 13м², све укупно 8ха 51а 4м² и на непокретностима уписаним у лист непокретности број .. КО ... и то парцела број .. потес њива I класе, површине 57а 04м² и парцела број .. потес њива I класе површине 57а 02м², укупно 1ха 14а 06м², да су тужени дужни да трпе да се у РГЗ СКН Србобран изврши упис на предметним непокретностима на законске наследнике покојног ДД, тужила, да се тужени обавезу да тужилама исплате свакој по половину

новца за аренду коју су били дужни плаћати за живота сада покојном ДД и у периоду од 2002. године до 2017. године по 250 евра по јутру, а за 2017. годину по 260 евра по јутру, и да им накнаде трошкове поступка са каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, обавезане су тужиље да туженима на име трошкова поступка плате 499.400,00 динара са каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиља за ослобађање од обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2832/20 од 17.12.2020. године, ставом првим изреке, жалба тужиља је одбијена и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиља за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиље су благовремено изјавиле ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), и утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиље су рођене сестре, а ДД је рођени брат њихове мајке. ДД је рођен ...1924. године, а преминуо ...2017. године у својој кући на салашу у Тужиља АА живи са породицом у ..., док тужиља ББ живи у ДД се није женио, живео је са на салашу са оцем до његове смрти, након чега је наставио да живи сам. Породица тужених и породица ДД су се дуго познавале пре закључења спорног уговора. Отац туженог је услужно радио земљу оцу ДД, а потом и њему, што је касније наставио да ради и тужени. ДД је често одлазио код тужених и са њима проводио време, а након очеве смрти чешће је одлазио код тужених, сваког понедељка, а у току недеље је одлазио када му је нешто било потребно. Након бомбардовања 1999. године, ДД је туженом први пут предложио да са њим закључи уговор о доживотном издржавању, међутим тужени тада нису били спремни да ту обавезу преузму, јер је отац туженог био лежећи болесник и они су га дворили. Пре него што је спорни уговор закључен, тужена је рекла ДД да би он требало да закључи уговор са неким од своје родбине, на шта је он одговорио да то не жели, да му нико није помагао када је бринуо о оцу и дворил га, те да тако неће ни њега, због чега он жели да се збрине. По препоруци адвоката, тужени су се са ДД договорили да обоје закључе спорни уговор, јер је и тужена пре закључења уговора била укључена у бригу и старању о ДД, тако што му је припремала храну, спремала и чистила просторије у којима је живео, док је тужени обављао друге послове, тако што је одржавао двориште и кућу, вршио поправке по кући када је то ДД тражио. Пре закључења спорног уговора, а по савету адвоката, ДД је ...2002. године отишао на преглед код неуропсихијатра у Дом здравља у Новом Саду, где је прегледан и где је констатовано да је комуникативна, свесно и исправно оријентисана особа, да са лакоћом даје податке о себи и околини, да до тада није теже боловао, да није лечен, нити узима лекове, да једино има повреду из рата, да је свестан и да зна чиме располаже, да му је мотивација нормално психолошка и да

жели да своју имовину остави човеку кога добро познаје, да би га заузврат помагао у болести и старости, а о чему је дуже време размишљао, те да је способан за самостално формирање и изражавање своје воље и да са неуропсихијатријске стране нема сметњи за прављење уговора о доживотном издржавању.

ДД је са туженима, као својим дугогодишњим пријатељима закључио и оверио код службеника за оверу у Општинском суду у Врбасу, у Одељењу у Србобрану уговор под Ов 493/2002 дана ...2002. године. Тим уговором је ДД своју непокретну имовину која се састоји од непокретности ближе наведених у ставу првом изреке првостепене пресуде, пренео на тужене даном закључења и овером уговора, а у његову корист је на тим непокретностима конституисано право доживотног плодуживања, а тужени су се обавезали да га издржавају. Тужени су платити порез на пренос апсолутних права, а решењем Општинског суда у Врбасу, Одељења у Србобрану Дн 662/2002 од 09.10.2002. године на предлог тужених је на основу тог уговора дозвољена укњижба права власништва на непокретностима које су биле предмет уговора у корист тужених са по $\frac{1}{2}$ дела, док је у корист ДД конституисано право доживотног плодуживања, што је и спроведено од стране катастра.

Спорни уговор је означен као уговор о доживотном издржавању, а у складу са тим су и уговорне стране означене као даваоци издржавања и прималац издржавања, што је определило и садржину обавезе тужених као даваоца издржавања. Чланом 1. уговора прималац издржавања се обавезао да даваоцима издржавања, који су његови дугогодишњи пријатељи, у искључиво власништво да своју имовину која се састоји од непокретности ближе наведених у ставу првом изреке првостепене пресуде, затим све покретне ствари и покућство које се налази у кући или код трећих лица, односно које се након његове смрти затекну у његовој кући или код трећих лица и сав новац готовински и евентуалне штедне улоге који се након смрти примаоца иза њега затекну или на које својом смрћу остварује право. Чланом 2. обавезали су се даваоци издржавања на издржавање примаоца, тако што ће прималац до своје смрти боравити у својој кући, одлазиће код давалаца кући на ручак када је у могућности, а остале оброке ће сам себи спремати и одржавати личну хигијену и хигијену просторија које користи, а када не буде могао сам да се стара о хигијени и да долазе на ручак, даваоци издржавања су га дужни обилазити и то неколико пута и доносити му три obroка дневно, од тога ручак куван. Чланом 3. даваоци издржавања су се обавезали да било лично или путем трећег лица, када прималац издржавања не буде могао сам, одржавају хигијену просторија које користи, прати и пеглати га, доносити му и обезбедити огрев и грејање просторија у којима борави према нормалним стандардима собне температуре, у болести обезбедити лекарску помоћ, лекове, а по потреби и болничко лечење, као и за случај смрти сахранити примаоца издржавања и то са његовог салаша на православном гробљу по верским и месним обичајима на већ обезбеђеном и обележеном месту које има од раније. Чланом 4. предвиђено је да ће се прималац првенствено издржавати од прихода које остварује од свог пољопривредног земљишта, аренде коју му даваоци исплаћују по тржишним условима у месту где се некретнине налазе, за сваку економску годину, као и своје пензије, док су даваоци издржавања дужни примаоцу обезбедити храну и огрев искључиво из својих средстава, као и у случају да приходи примаоца не задовоље његове потребе, даваоци су му дужни обезбедити додатна средства за лекове. Чланом 5. је уговорено да ће прималац издржавања вршити одржавање некретнине коју има од својих средстава а даваоци су дужни да по налогу примаоца обезбеде потребан грађевински и други материјал и да обезбеде мајсторе. Чланом 6. уговорне стране су констатовале да овакав однос између

страна постоји већ дуже време, а да су га овим уговором и регулисали. Чланом 8. уговорне стране су се споразумеле да се по уговору пренос власништва изврши одмах након сачињавања и овере уговоре, да је прималац сагласан да се без његовог даљег питања и знања даваоци у земљишним књигама укњиже као сувласници свако у по ½ дела на непокретностима из тачке 1. уговора и да се на њима конституише и право доживотног плодоуживања у корист примаоца издржавања. Чланом 9. је предвиђено да порез плаћају даваоци издржавања. Чланом 17. је констатовано да су странке својеручним потписима овереним на овом уговору, потврдиле да су им одредбе уговоре прочитане и протумачене, те да након тога изјављују да су овај уговор у целости разумеле, као и да он представља њихову слободну вољу и да га у знак прихватања и одобравања својеручно потписују. Уговор је својеручно потписан од стране уговорних страна и адвоката, који је саставио уговор. Спорне потписе „ДД“ на спорном уговору о доживотном издржавању на месту означеном „прималац издржавања“ и уписнику за овере Ов I, Ов II Општинског суда у Врбасу, Одељења у Србобрану под Ов 493/2002 од ...2002. године написао је ДД.

Тужени су бринули о ДД, о исхрани, у фрижидеру је увек било сухомеснатих производа, недељом су доносили бокс цигара и флашу ракије, када је понедељком долазио код њих тужена је припремала храну, али не сваки дан, већ по потреби и када је то ДД тражио, одржавали хигијену. Обезбеђивали су му о свом трошку дрва за огрев, купили су му нов шпорет и фрижидер, плаћали су рачуне за струју. До закључења спорног уговора тужени је услужно обрађивао земљу ДД, које услуге су му биле плаћене, јер ДД није имао своју механизацију, а након закључења уговора тужени је земљу радио у аренду, која је плаћана у роби, клипу кукуруза, на начин што би тужени на име аренде ДД напунио три чардака кукурузом који је он крунио и продавао накупцима у пролеће. Закуп за једно јутро је износио 250 евра, тако да је за 15 јутара, колико је ДД имао земље, годишња аренда износила 3.945 евра. ДД је био ратни војни инвалид и по том основу је примао месечно 12.509,00 динара. Располагао је својим новцем сам.

ДД је био доброг здравља, није био дементан, нити је било каква психичка или друга болест констатована у његовом здравственом картону, имао је повреду леве руке која датира из Другог светског рата. За време док су тужени бринули о њему, пукла му је кључна кост и тужени су га одвели у болницу, где му је стављена имобилизација. Два дана пред смрт, ДД је пао са кревета и повредио десно раме, у ком стању га је сутрадан ујутру затекао радник тужених, који је долазио свако јутро. Позвао је тужене, који су одмах дошли, пресвукли га, заменили постељину и ставили пелене. ДД је био одсутан и незаинтересован због ове повреде, Тужени су позвали хитну помоћ у Србобрану, али они нису хтели да изађу када су чули колико има година и која повреда је у питању, већ су саветовали туженима да рану превију, да му дају нешто против болова и позову свог лекара у понедељак. У понедељак 30.01.2017. године, тужени су позвали докторку из амбуланте у ... која је дошла у кућну посету, направила извештај о повреди, урадила тоалет ране и превила је, саопштила је туженима да се појавио декубитус, јер је на рамену било неколико пликова и дала им упут за болницу у Врбасу ради снимања повреде, који је важио 24 сата. Тог дана тужени га нису одвезли у болницу, јер је било тешко да га помере, није био при себи, говорио је да му је хладно, иако је у соби било претопло, а без кола хитне помоћи било је тешко да се превози било где. ДД је преминуо сутрадан ...2017. године у 8 часова ујутру, на рукама

туженог, када га је пресвлачио, након чега су позвали докторку која је констатовала смрт.

По оцени Врховног касационог суда, правилно су одлучили нижестепени судови када су одбили, као неоснован захтев тужила, правилном применом материјалног права. Стога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Нижестепени судови су свој закључак и одлуку засновали на правилном тумачењу правне природе спорног уговора и правилној примени материјалног права. По својој садржини и правној природи уговор који су закључили и судски оверили ДД и тужени под називом уговор о доживотном издржавању је двострано теретан неименовани уговор облигационог права, са мешовитим елементима других уговора, јер је туженима својина на непокретностима пренета одмах, а потписи нису оверени од стране судије, већ од стране службеника суда. Ради се о *sui generis* уговору, при чијем закључењу је воља уговорних страна била да ДД туженима, својим дугогодишњим пријатељима, као накнаду за већ извршено издржавање и уговорено издржавање пренесе право својине на својим непокретностима одмах по закључењу уговора и да се у његову корист конституише право доживотног плодуживања, а да га тужени издржавају и да му плаћају накнаду за коришћење непокретности које су биле предмет спорног уговора на којима је ДД задржао право доживотног плодуживања, које обавезе су тужени извршавали дуги низ година, с обзиром да је спорни уговор закључен ...2002. године, а ДД преминуо ...2017. године. Спорни уговор по својој природи и садржини није уговор наследног права, због чега за њега не важи услов пуноважности и правног дејства у погледу садржине и форме уговора о доживотном издржавању прописан чланом 194. и 195. Закона о наслеђивању. Ипак, иако је пренос стварних права на непокретностима извршен за живота ДД, у погледу садржине и трајања обавезе тужених спорни уговор има карактер алеторности и елементе уговора о доживотном издржавању.

И у погледу форме, уговор је пуноважан, јер је сачињен у писаној форми и потписи уговарача су оверени у суду сходно одредбама Закона о промету непокретности који се примењивао у то време. Наиме, спорни уговор, као двострано обавезан и теретни уговор облигационог права, мешовите природе, којим се врши промет стварних права на непокретности закључен је и оверен у складу са чланом 4. став 1. Закона о промету непокретности („Службени гласник РС“, бр.42/98), који се примењивао у време његовог закључења. Спорни уговор је закључен сагласношћу слободно изражених воља уговарача и има допуштен основ њиховог међусобног обавезивања у складу са чланом 10, 26. и 51. Закона о облигационим односима. ДД је као прималац издржавања и преносилац имовине као накнаде за извршено и уговорено доживотно издржавање био очуване способности за расуђивање и свестан садржине и дејства уговора, који је закључио својом вољом и у свом интересу, а у складу са животном потребама и сврхом уговора. Стога, супротно наводима ревизије не постоје разлози за његову ништавост у смислу члана 103. у вези члана 49, 51. став 2. и 52. Закона о облигационим односима.

Супротно наводима ревизије, правилно су одлучили нижестепени судови када су одбили, као неоснован, захтев тужила којим су тражиле исплату на име аренде за период од 2002. године до 2017. године по 250 евра по јутру, а за 2017. годину по 260 евра по јутру, с обзиром да је утврђено да су тужени ДД давали одређену накнаду за

коришћење непокретности које су постале њихова својина, а на којима је ДД задржао право доживотног плодуживања.

Како се ни осталим наводима ревизије не доводи у сумњу законитост и правилност побијане одлуке, то је Врховни касациони суд на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**